

⁷ Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Россинская Е. Р. Криминалистика: Учебник для вузов / Под ред. проф. Р. С. Белкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2004. – С. 396.

⁸ Галаган В. І. Використання поліграфа: «за» і «проти» / В. І. Галаган // Українське право. – 2000. – № 1. – С. 174; Удалова Л. Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України: монографія. – К.: Вид. ПАЛІВОДА А. В., 2005. – С. 187.

Резюме

Rogatiuk I. V. Кримінально-процесуальне закріплення використання поліграфа (детектора брехні) у слідчій практиці.

Розглянуто питання кримінально-процесуального закріплення використання поліграфа в слідчій практиці. Проаналізовано існуючі наукові позиції, правове регулювання та зарубіжний досвід використання поліграфа в кримінальному провадженні, висловлено пропозиції та рекомендації, спрямовані на удосконалення використання поліграфа під час досудового розслідування.

Ключові слова: кримінальний процес, слідча практика, поліграф.

Резюме

Rogatiuk I. V. Кримінально-процесуальное закрепление использования полиграфа (детектора лжи) в следственной практике.

Рассмотрены вопросы уголовно-процессуального закрепления использования полиграфа в следственной практике. Проанализированы существующие научные позиции, правовое регулирование и зарубежный опыт использования полиграфа в уголовном производстве, высказаны предложения и рекомендации, направленные на усовершенствование использования полиграфа во время досудебного расследования.

Ключевые слова: уголовный процесс, следственная практика, полиграф.

Summary

Rogatiuk I. Judicial regulation of the use of polygraph (lie-detector) in investigation practice.

The problems of criminal procedural securing use of the polygraph in investigative practice. Existent scientific positions, legal adjusting and foreign experience of the use of polygraph, are analyzed in a criminal production, and also suggestions and recommendations are outspoken the uses of polygraph directed on an improvement during pre-trial investigation.

Key words: criminal proceedings, investigative practice polygraph.

Отримано 24.06.2014

УДК 343.8

О. В. ТКАЧОВА

Олена Вікторівна Ткачова, кандидат юридичних наук, доцент Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

БЕЗПЕКА ПЕРСОНАЛУ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕЖИМУ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Як витікає зі змісту ст. 102 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України), встановлений законом та іншими нормативно-правовими актами порядок виконання і відбування покарання (режим у виправних і виховних колоніях) повинен забезпечувати, поміж іншим, і безпеку персоналу. Це цілком природно, оскільки будь-яка суспільна діяльність, зокрема й кримінально-виконавча, пов'язана з ризиками різноманітного характеру, що створюють загрозу для життя та здоров'я осіб, які задіяні в процесі реалізації певних програм, завдань, статутних повноважень тощо¹. Отже, забезпечення безпеки працівників ДКВС виступає однією з основних режимних вимог при виконанні кримінальних покарань.

Рекомендації Європейського комітету проти тортур (далі – ЄКПТ), що декларують європейські загальноновизнані стандарти під час організації виконання кримінальних покарань, умов тримання засуджених і ув'язнених, та повинні бути екстрапольовані на всі установи виконання покарань в Україні, також називають важливою складовою діяльності забезпечення достатньої безпеки як осіб, які тримаються в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах, так і персоналу, який повсякденно працює з цими громадянами і перебуває в умовах підвищеної небезпеки². Безпека персоналу установ виконання покарань виступає гарантією нормальної їх діяльності та невтручання у роботу персоналу під час виконання ним службових обов'язків. Останні події в Україні показали забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань потребує детального вивчення для розробки дієвих шляхів подолання наявних проблем³.

Незважаючи на це, проблеми забезпечення безпеки персоналу виправних колоній майже не досліджували в науці кримінально-виконавчого права. Окремі аспекти забезпечення безпеки персоналу вивчалися такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як Ю. М. Антонян, М. С. Гринберг, А. І. Зубков, І. Г. Богатирьов, М. О. Громов, О. Г. Колб, К. В. Мазняк, Р. Г. Миронов, М. І. Пермяков, С. В. Познишев, А. Х. Степанюк, Б. С. Утевський, І. С. Яковець та ін. Натомість спеціально та відокремлено питання безпеки персоналу в установах виконання покарань у монографічних та дисертаційних дослідженнях не розглядалися. Усім наведеним і обґрунтовується потреба більш детального вивчення питань безпеки в місцях позбавлення волі.

Метою цієї статті є окреслення загальних підходів до визначення поняття безпеки персоналу установ виконання покарань, а також встановлення співвідношення останньої з режимом виконання кримінальних покарань.

За загальним значенням безпека – це стан, коли кому-небудь чи чому-небудь ніщо не загрожує⁴, це гарантія, необхідна умова життєдіяльності особи, суспільства, держави, що дає їм змогу зберігати та збільшувати духовні й матеріальні цінності, відсутність небезпек та загроз для об'єкта. Суть безпеки полягає у постійному існуванні загрози і перманентній необхідності управління нею⁵. Небезпеки – це можливі або реальні явища, події і процеси, здатні завдати шкоди людині, соціальній групі, народу, суспільству, державі, їх благополуччю, зруйнувати матеріальні, духовні або природні цінності тощо. Загроза – це небезпека на стадії переходу із можливості у дійсність, висловлений намір або демонстрація готовності одних суб'єктів спричинити шкоду іншим⁶.

Базуючись на наведеному визначенні, можемо стверджувати, що безпека персоналу виправних колоній – це стан захищеності життєво важливих інтересів працівників від внутрішніх та зовнішніх загроз.

У науці й практиці доволі поширеною є думка, що безпека працівників безпосередньо залежить від небезпечності категорій засуджених, які перебувають у установі⁷, а на підтвердження цього зазвичай наводиться статистика ДПтСУ, за якою в колоніях утримується 15,4 тис. осіб – за умисне вбивство (у тому числі 7,4 тис. осіб, які вчинили вбивство при обтяжуючих обставинах); 8,8 тис. осіб – за нанесення умисного тяжкого тілесного ушкодження; 22,5 тис. осіб – за розбій, грабїж та вимагання; 2,3 тис. осіб – за зґвалтування; 24 особи – за захоплення заручників; 14,5 тис. осіб – за злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення⁸. Тобто, небезпека засудженого ставиться у залежність із складом злочину, тяжкість якого визначається відповідно до небезпеки діяльності для суспільства.

Натомість з цим твердженням ми не можемо цілком погодитись. Так, за рекомендацією R (82) 17 про тюремне ув'язнення й поведінку з небезпечними засудженими, підготовленої й опублікованої у рамках проведення семінару «Права людини і стандарти Ради Європи» у 2000 р., поняття «небезпека» має різні значення для громадян, правоохоронців (поліції, міліції), суддів і персоналу кримінально-виконавчої системи. У той час як громадськість може бути схильна оцінювати небезпеку за вчиненим злочином, тюремний персонал може мати іншу думку. Небезпека в контексті, у якому вона виникає, і оцінюватися повинна з точки зору тих, хто з нею стикається⁹. Інакше кажучи, небезпеку пропонується практично вимірювати з точки зору можливості створення проблем персоналу установ виконання покарань, а не загрози суспільству. При цьому в основу такої оцінки мають покладатися не тільки дані небезпечності особистості, а й інші фактори, такі, приміром, як стан здоров'я.

Отже, проблема безпеки персоналу виправних колоній носить комплексний характер. Вона не вичерпується тільки захистом від злочинних посягань з боку засуджених включає у себе захист осіб, які працюють в установах, від дії небезпечних технічних, медичних та інших несприятливих факторів, які посилюються в місцях позбавлення волі. До їх числа можна віднести використання технічних засобів, подолання руйнівних можливостей яких перетворюється останнім часом на проблему підтримання громадської безпеки. Також до поняття безпеки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВСУ) слід включати й негативний вплив оточення на працівників у плані їх професійної деформації, що перебуває у прямій залежності від стажу роботи або служби в місцях позбавлення волі, а також виду установи виконання покарань.

Критеріями оцінки стану безпеки персоналу ДКВСУ у конкретній установі, як видається, слід вважати: криміногенний склад засуджених, кількість осіб, які перебувають на медичному обліку, наркоманів, алкоголіків, тих, хто має психічні відхилення, ВІЛ-інфікованих, хворих на туберкульоз; дотримання засудженими вимог адміністрації дисциплінарного характеру, а також їх ставлення до цих вимог і кількість конфліктів, які виникають між утримуваними та персоналом установи; число погроз щодо працівників та інших засуджених; кількість персоналу, що захворів на туберкульоз чи інші захворювання як загального, так і психічного характеру, включаючи й ВІЛ-інфекцію; криміногенний склад та кількість молодіжних організацій асоціальної спрямованості у місці дислокації установи виконання покарань чи проживання персоналу і їх сімей (даний критерій особливо важливий для колоній, що розташовані відособлено від місць проживання населення); статистичні дані про дії протиправного характеру, вчинені стосовно персоналу або їх близьких родичів тощо.

Співвідношення безпеки з режимом позбавлення волі слід розглядати у трьох основних аспектах. Перший – вона є складовою частиною мети загальної безпеки, що визначена у міжнародних документах як виправдання покарання у виді позбавлення волі. Другий – безпека створює умови для нормальної життєдіяльності установ виконання покарань, з огляду на що її можна розглядати у якості засобу забезпечення правопорядку, тобто режиму. Третій – правопорядок у місцях позбавлення волі виступає одним із чинників, який обумовлює забезпечення безпеки персоналу.

Нині діє достатньо широка мережа нормативно-правових актів, що прямо або опосередковано визначають питання діяльності системи виконання покарань у частині, зокрема, забезпечення безпеки персоналу. Їх можна класифікувати за суб'єктами видання: а) акти органів державної влади; б) акти органів державного управління. Забезпечення особистої безпеки працівників ДКВСУ базується на Конституції України. Однією з гарантій удосконалення правової бази забезпечення особистої безпеки працівників кримінально-виконавчої системи є неухильне дотримання ст. 24 та 29 Основного Закону держави, в яких визначено, що всі є рівними перед законом; кожен має право на свободу й особисту недоторканність; арешт, взяття під варту та тримання під вартою допускаються лише за судовим рішенням.

Крім Конституції України, серед основних документів, які регламентують питання забезпечення особистої безпеки персоналу виправних колоній, слід назвати: Закони України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», «Про державні гарантії захисту працівників правоохоронних органів та суду», КК та КВК України. У названих актах достатньо чітко сформульовані принципи діяльності ДКВСУ, її завдання, правові та організаційні засади діяльності, повноваження, форми й засоби захисту працівників правоохоронних органів тощо. Також до основних засобів забезпечення безпеки персоналу ДКВСУ слід віднести й кримінально-правові заходи, насамперед закріплені у якості злочинів ті суспільно небезпечні діяння, що спрямовуються на спричинення шкоди життю й здоров'ю названих працівників. Серед них:

А. Норми, що передбачають відповідальність за посягання на життя працівника правоохоронних органів (ст. 348 КК України).

Б. Норми, що передбачають відповідальність за злочини проти життя, здоров'я, свободи та гідності (відповідні статті розділу II КК України) та інші норми, котрі передбачені у інших главах Особливої частини цього Кодексу.

До основних засобів забезпечення безпеки персоналу ДКВСУ слід віднести заходи й кримінально-виконавчого характеру, які у поєднанні з правовими та організаційними аспектами суттєво доповнюють кримінально-правові заходи. Так, КВК України у ст. 106 передбачає, що до осіб, позбавлених волі, якщо вони чинять фізичний опір персоналу колонії, злісно не виконують його законні вимоги, проявляють буйство, беруть участь у масових заворушеннях, захваті заручників або чинять інші насильницькі дії, а також у разі втечі з-під варту з метою припинення вказаних протиправних дій, а також запобігання заподіянням цими особами шкоди оточенню або самим собі застосовуються фізична сила, спеціальні засоби, гамівна сорочка та зброя.

Крім цього, відповідно до закону (ст. 104 КВК України) в колоніях здійснюється оперативно-розшукова діяльність, основним завданням якої є пошук і фіксація фактичних даних про протиправну діяльність окремих осіб та груп з метою: а) *забезпечення безпеки засуджених, персоналу колоній та інших осіб*; б) виявлення, попередження і розкриття злочинів, вчинених у колоніях, а також порушень встановленого порядку відбування покарання; в) вивчення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів та інших правопорушень; г) надання правоохоронним органам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, допомоги в розкритті, припиненні та попередженні злочинів.

Неабияке значення має профілактична діяльність у місцях позбавлення волі, спрямована на попередження злочинних проявів, в тому числі й стосовно персоналу. Це дає можливість віднести профілактику злочинів та інших правопорушень у виправних колоніях до числа засобів забезпечення особистої безпеки працівників.

Нагляд за поведінкою засуджених також відіграє значну роль серед інститутів кримінально-виконавчого права, оскільки є врегульованим як кримінально-виконавчим законодавством, так і відомчими актами Департаменту. Нагляд у виправній колонії, як уже вказувалось, – це система спостереження та контролю за поведінкою засуджених, яка здійснюється спеціально призначеними нарядами з числа працівників підрозділу. Зазначимо, що само упущення в організації нагляду є однією з умов вчинення злочинів проти працівників виправних установ.

Наступним таким засобом є суворо регламентований внутрішній розпорядок виправної установи, передбачений відповідними нормативно-правовими актами, що, наголошуємо, являє собою систему спеціальних правил, спрямованих на конкретизацію положень закону щодо порядку й умов відбування покарання засудженими, а також заходів попередження з їх боку нових злочинів та інших правопорушень, на забезпечення нормальної діяльності виправної установи в цілому, його частин та служб, особових осіб, на створення найбільш сприятливих умов для здійснення виправного процесу.

Серед основних чинників, які впливають на безпеку працівників установ виконання покарань, безумовно, соціально-правовий захист виступає в якості наріжного каменю та фундаментальної основи забезпечення безпеки. Як видається (принаймні, як можна зробити висновок із положень Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України»), під соціально-правовим захистом працівників ДКВС слід розуміти діяльність держави з вироблення й реалізації заходів правового, соціально-економічного, матеріально-технічного та організаційного характеру з метою забезпечення у повному обсязі гарантованих нормативними актами умов для здійснення ними службової діяльності.

Особливість службової діяльності у ДКВСУ, виконання широкого комплексу обов'язків в інтересах держави вимагають і специфічних форм та засобів соціально-правового захисту працівників системи. Водночас диференціація персоналу за такими критеріями, як зміст й ступені небезпеки професійної діяльності, вима-

гає специфікації механізмів і рівнів соціального захисту на основі компенсаційних принципів. Отже, персонал ДКВСУ повинен забезпечуватись усім спектром заходів соціального захисту громадянина, а також додатково до них – системою заходів спеціального (професійного) захисту. На сьогодні це, на жаль, не запроваджено у практику, оскільки навіть закріплені в законодавстві заходи не підкріплені матеріальними ресурсами, внаслідок чого всі вони залишаються на рівні загальних декларацій.

Насамперед це стосується закріплення у п. 19 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» обов'язку посадових та службових осіб органів і установ виконання покарань, слідчих ізоляторів забезпечувати соціальний захист персоналу ДКВСУ та членів їх сімей, хоча у ст. 23 ця функція покладається виключно на державу. Зі змісту ст. 23 Закону випливає, що соціальний захист включає в себе умови грошового і матеріального забезпечення, оплату праці тощо. Оскільки механізм соціального захисту встановлюється окремими законами та контролюється центральним органом виконавчої влади, виникає певний сумнів щодо того, яким чином працівники ДКВСУ можуть самостійно забезпечити його належний рівень. Єдиний можливий гіпотетично абсурдний варіант – це активна участь персоналу органів та установ виконання покарань у корупційних діях, але навряд чи подібне вирішення проблеми забезпечення соціального захисту буде сприяти зміцненню законності та правопорядку.

Вельми дивно видається й тенденція ДПтСУ та законодавця поширити на персонал ДКВСУ дію достатньо широкої кількості нормативно-правових актів, які регламентують окремі питання діяльності органів внутрішніх справ. У деяких випадках взагалі неможливо чітко й швидко зорієнтуватися, який саме законодавчий акт повинен застосовуватися.

Згідно з ч. 7 ст. 23 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» персоналу ДКВСУ гарантується безоплатне медичне забезпечення, яке здійснюється в закладах охорони здоров'я ДКВСУ. Але на практиці ця норма якщо і дотримується, то виключно щодо працівників Центрального апарату, який утворив для себе власну поліклініку. Приміром, ще при прийомі на службу до ДКВСУ претенденти (включаючи й студентів, які планують поступати до навчальних закладів, що готують фахівців для ДПтСУ) проходять медичну комісію не у медичних закладах ДКВСУ, а у закладах органів внутрішніх справ. Причому все це відбувається за власні кошти кандидатів. Але і в подальшому персонал ДКВСУ отримує необхідне лікування або у поліклініках ОВС на платній основі, або у районних поліклініках за місцем проживання.

При визначенні в Законі елементів правового захисту, на жаль, відсутня будь-яка система. Наявні положення являють собою якісь уривки звичного розуміння правового захисту. Ми вже наголошували, що керівництво ДКВСУ, на нашу думку, має тяжіння до зрівняння власного персоналу з працівниками органів внутрішніх справ, але ось при визначенні основ правового захисту це не було використано, хоча у даному випадку мало б позитивні наслідки. Так, Законом України «Про міліцію» визначається, що працівники міліції перебувають під захистом держави, який здійснюється в порядку і випадках, передбачених законом. Держава гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності, житла, майна працівника міліції, членів його сім'ї та близьких родичів від злочинних посягань та інших протиправних дій. Образа працівника міліції, опір, погроза, насильство та інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на працівника міліції завдань, тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

Правопорушення щодо пенсіонера міліції, членів його сім'ї, вчинені у зв'язку з його попередньою службовою діяльністю, а так само щодо особи, яка сприяє міліції в охороні громадського порядку і боротьбі із злочинністю, та членів її сім'ї, тягнуть за собою відповідальність за законом. Працівник міліції має право оскаржити до суду прийняті щодо нього рішення службових осіб органів внутрішніх справ, якщо вважає, що вони ущемляють його гідність і особисті права, які не пов'язані із службовою діяльністю.

Правовий захист персоналу ДКВСУ полягає лише у обмеженні розголошення відомостей про його місце проживання в засобах масової інформації та наданні відомостей про проходження ним служби з дозволу керівництва. На відміну від працівника міліції, персоналу ДКВСУ держава не гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності, житла, майна тощо. Образа працівника ДКВСУ та опір йому не тягнуть за собою відповідальність, навіть адміністративну (що є доволі дивним з огляду на віднесення до прав персоналу процедури накладення адміністративних стягнень, а також враховуючи постійне перебування серед злочинців).

Цей перелік незахищеності можна продовжувати доволі довго. Особиста безпека персоналу ДКВСУ являє собою складову частину більш загальної проблеми, а саме – безпеки особи або стану, зумовленого певними суспільними відносинами, що забезпечують відсутність небезпеки. Більш точно особисту безпеку можна визначити як систему відносин і юридичних норм, що регулюють ці відносини з метою забезпечення громадського спокою, недоторканності житла і здоров'я працівників, нормального режиму праці та відпочинку.

Отже, можемо зробити висновок, що до основних засобів забезпечення особистої безпеки персоналу ДКВСУ належать: а) застосування до засуджених засобів безпеки; б) нагляд за їх поведінкою; в) суворо регламентований внутрішній розпорядок в установах виконання покарань; г) профілактика злочинів та інших правопорушень в колоніях; д) технічні засоби забезпечення безпеки в установах виконання покарань.

При цьому основними функціями системи безпеки в установах виконання покарань є:

- виявлення й прогнозування внутрішніх та зовнішніх загроз життєво важливим інтересам працівників ДКВСУ, здійснення комплексу оперативних та довгострокових заходів з їх попередження й нейтралізації;
- створення та підтримання напоготові сил і засобів забезпечення безпеки;
- управління силами й засобами забезпечення безпеки у повсякденних умовах та при надзвичайних ситуаціях;

- здійснення системи заходів з відновлення нормального функціонування об'єктів безпеки у підрозділах, які постраждали від масових безпорядків та інших надзвичайних обставин;
- участь у заходах щодо забезпечення безпеки працівників за межами установ виконання покарань;
- запровадження системи ефективного соціального та правового захисту персоналу.

¹ Колб О. Г. Віктимологічний аспект злочинів, що вчиняє персонал виправних колоній [Електронний ресурс] / О. Г. Колб. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VAUMVS/2011_1/kolb.htm – Заголовок з екрана.

² Активною залишається позиція української пенітенціарної служби в підтримці ініціатив з питань безпеки під егідою Європейської служби зовнішньої діяльності ЄС. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/721047;jsessionid=0965C02A586112FE5E3D59FDB461AA3A> – Заголовок з екрана.

³ Завчасно інформуємо задля попередження поширення в інформаційному просторі недостовірних даних. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/733731> – Заголовок з екрана.

⁴ Новий тлумачний словник української мови / Уклад. В. Яременко, О. Сліпущко. – К.: Аконті, 1998. – 910 с. – С. 115.

⁵ Ліпкан В. А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с. – С. 61.

⁶ Тер-Акопов А. А. Безопасность человека и юридические средства ее обеспечения / По матер. науч.-практ. конф. «Юридическая безопасность человека в России. Угрозы и вызовы в сфере юриспруденции» // Гос-во и право. – 2002. – № 4. – С. 80, 81.

⁷ Гриценко В. Г. організаційно-правові чинники в спільній діяльності правоохоронних органів, що впливають на виникнення надзвичайних ситуацій в місцях позбавлення волі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/2221/%C3#chapter>. – Заголовок з екрана.

⁸ Загальна характеристика Державної кримінально-виконавчої служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/628075> – Заголовок з екрана.

⁹ Пояснения к рекомендациям // Аспект. – 2000. – № 1. – С. 47–49. – С. 49.

Резюме

Ткачова О. В. Безпека персоналу установ виконання покарань як елемент режиму позбавлення волі.

Розглянуто сучасний стан наукової розробки проблем забезпечення безпеки в установах виконання кримінальних покарань. Проаналізовано науковий доробок провідних учених у галузі кримінально-виконавчого права з цих питань. Зосереджено увагу на визначенні поняття безпеки персоналу установ виконання покарань. Окреслено основні загрози для безпеки персоналу колоній та запропоновано заходи щодо їх усунення. Автором доводиться, що проблема безпеки персоналу виправних колоній має комплексний характер. Вона не вичерпується тільки захистом від злочинних посягань з боку засуджених і включає в себе захист осіб, які працюють в установах, від дії небезпечних технічних, медичних та інших несприятливих факторів, які посилюються в місцях позбавлення волі. До їх числа можна віднести використання технічних засобів, подолання руйнівних можливостей яких останнім часом перетворюється у проблему підтримання громадської безпеки.

Ключові слова: виконання кримінальних покарань, установи виконання покарань, персонал Державної кримінально-виконавчої служби, безпека, соціальний захист персоналу.

Резюме

Ткачова Е. В. Безопасность персонала учреждений исполнения наказаний как элемент режима лишения свободы.

Рассмотрено современное состояние научной разработки проблем обеспечения безопасности в учреждениях исполнения уголовных наказаний. Проанализированы научные наработки ведущих ученых в отрасли уголовно-исполнительного права по этим вопросам. Сосредоточено внимание на определении понятия безопасности персонала учреждений исполнения наказаний. Очерчены основные угрозы для безопасности персонала колоний и предложены мероприятия относительно их устранения. Автором доказывается, что проблема безопасности персонала исправительных колоний носит комплексный характер. Она не исчерпывается только защитой от преступных посягательств со стороны осужденных, а включает в себя защиту лиц, работающих в учреждениях, от воздействия опасных технических, медицинских и других неблагоприятных факторов, которые значительно усиливаются в местах лишения свободы. К их числу можно отнести использование технических средств, преодоления разрушительных возможностей которых превращается в последнее время в проблему поддержания общественной безопасности.

Ключевые слова: исполнение уголовных наказаний, учреждения исполнения наказаний, персонал Государственной уголовно-исполнительной службы, безопасность, социальная защита персонала.

Summary

Tkachyova O. Security of Penal Institutions Personnel as the Element of Imprisonment Regime.

Current situation of scientific research of the security challenges in the institutions of the penal correction was considered. Academic achievements of leading scientists in the field of criminal law enforcement on these issues were analyzed. The author focused on the definition of security of the penal institutions personnel. The main threats for personnel safety of the colonies were delineated and measures to remedy have been proposed. Author proves that the issue of staff security in the correctional facilities is complex. It is not exhausted with only protection from criminal attacks by the convicts, but includes the protection of persons working in institutions from the effects of dangerous technical, medical and other unfavorable factors that are significantly worse in places of confinement. These include the use of technical means to overcome the destructive opportunities that turn recently in the problem of maintaining public safety.

Key words: execution of criminal penalties, the penal institution, the personnel of the State Penal Service, security, social protection of employees.

Отримано 18.06.2014